

İnternette İntiharı Aramak: İnternet Sitelerinin İntihar ile İlişkili İçeriklerine Göre Değerlendirilmesi

Dr. Direnç SAKARYA¹, Dr. Cengiz GÜNEŞ¹, Dr. Ayşegül SAKARYA²

ÖZET

Amaç: İnternetin kolay ulaşılabilirliği ve giderek yaygınlaşması, ulaşılan bilgi ve uyarıların güvenilirliğinin sorgulanmasını gündeme getirmektedir. Bazı internet sitelerinde intihar yöntemlerinin ve intihar araçlarına ulaşımın açıkça anlatıldığı, bazılarında intihara özendirildiği ve kullanıcıların intihar konusunda cesaretlendirildiği bildirilmektedir. Birçok ülkede intihara yönlendirici olabilecek içeriğe sahip sitelere ulaşım denetim altındadır. Türkiye’de ise hem bu tür sitelerin ne yoğunlukta olduğu belirsizdir, hem de intiharı önleme girişimi amacıyla doğrudan internet kullanıcılarını hedef alan herhangi bir program bulunmamaktadır. Çalışmamızın amacı, internette intihar ve intihar yöntemleri konusunda Türkçe arama yapan bir internet kullanıcısının ne gibi bilgi ve uyarılarla karşılaştığı konusunda öncül veriler sağlamaktır.

Yöntem: Araştırmamızda, internette intihar ile ilişkili seçilmiş terimleri (“intihar yöntemleri”, “acısız intihar”, “kesin intihar”, “kendini öldürme” ve “nasıl ölebilirim”) araştıran bir kullanıcının karşılaşılabileceği web siteleri bağımsız üç psikiyatrist tarafından değerlendirilmiştir.

Bulgular: Değerlendirilen 100 siteden 42’sinin (%42) intihara yönlendirici, 13’ünün (%13) intihardan koruyucu olabilecek içeriğe sahip olduğu belirlenmiştir. Koruyucu olabileceği kabul edilen sitelerin hiçbirinde ruh sağlığı çalışanlarının herhangi bir denetiminin olmadığı görülmüştür.

Sonuç: İntiharı önleme kapsamında uygulanacak programların planlanması sırasında, internetteki içeriğin ve internetin olanaklarının dikkate alınması uygun olacaktır. İntihara yönlendirici içeriğin intihar davranışı ile ne şekilde ilişkili olduğunun saptanabilmesi için bu konuda ek araştırmaların yapılması gereklidir.

Anahtar Sözcükler: İnternet, intihar, intihar düşüncesi

SUMMARY

Googling Suicide: Evaluation of Websites According to the Content Associated with Suicide

Objective: The Internet is increasingly being used to acquire information about personal experiences and health, but the credibility of this information is debatable. It has been reported that methods of suicide and access to suicidal means are explicitly discussed in some of the websites, with users being encouraged to attempt suicidal acts in some cases. Access to web content with pro-suicidal features is monitored in many countries. In Turkey, the frequency of people visiting these websites is unknown. Moreover, a program has not been established that targets online users. This study aims to provide information about the information that a person may come across after searching online for suicide and suicide methods in Turkish language.

Method: After searching for particular suicidal phrases (i.e., “suicide methods,” “painless suicide,” “guaranteed suicide,” “killing yourself” and “how can I die”) in the Google search engine, three psychiatrists evaluated the results independently, according to the content.

Results: 42 of the 100 websites (42%) were found to have properties that are pro-suicidal, whereas 13 of them (13%) were found to have content that may be considered protective against suicidal thoughts and actions. Among the websites that were reported to be protective, none had any kind of supervision or guidance from mental health professionals.

Conclusion: Suicidal content, as well as the possibility of content generated on the Internet, should be taken into account while planning suicide prevention programs. Further studies are needed to determine which risk factors and protective features of the Internet affect suicidal behavior among individuals.

Key Words: Internet, suicide, suicidal ideation

Geliş Tarihi: 17.11.2011 - **Kabul Tarihi:** 24.04.2012

¹Uzm., Psikiyatri Bl., Denizli Asker Hastanesi, Denizli. ²Asis., Psikiyatri AD., Ankara Üniv. Tıp Fak., Ankara.

Dr. Direnç Sakarya, e-posta: direnc@gmail.com

doi:10.5080/u6870

GİRİŞ

İnternetin kolay ulaşılabilirliği ve giderek yaygınlaşması, ulaşılan bilgiler ve sağlanan uyarıların güvenilir olup olmadığına sorgulanmasını gündeme getirmektedir. Sağlık alanı için bu konu özellikle önemlidir çünkü internet ulaşımına sahip birçok kişinin sağlık sorunları ile ilgili olarak öncelikle internete başvuruyor olduğuna ilişkin giderek artan sayıda yayın yapılmaktadır (Tang ve Ng 2006). İnternette kimliğin kolayca gizlenebilmesi, intiharın kültürel ve toplumsal olarak kabul gören bir davranış olmaması nedeniyle intihar konusunda interneti çekici hale getirmektedir (Suler 2004, Boyce 2010). Ülkemizde internete erişim olanağı bulunan hane oranının %43 olarak bildirilmesi ve bu oranın giderek artacağına öngörülmesi, (Türkiye İstatistik Kurumu 2011) ruhsal sorunları ya da intihar eğilimi olan kişilerin de interneti kullanıyor olabileceğini düşündürmektedir.

Bazı internet sitelerinde intihar yöntemlerinin ve hangi yöntemin “hızlı ve kesin” sonuç verdiğinin, hatta hangi ilaç ya da toksik maddelerin hangi kaynaklardan nasıl kolayca elde edilebileceğinin tüm açıklığıyla anlatıldığı (Recupero ve Harms 2008), bazı başka sitelerde intihar eden ünlü kişiler örneklenerek ya da intihar temasını çekici biçimde işleyerek intiharın “romantik” bir çözüm olarak sunulduğu bildirilmektedir (Boyce 2010, Biddle ve ark. 2008). Mesaj gruplarında, sohbet ve paylaşım amaçlı başka sitelerde ise intihar edecek kişilere yol gösterildiği ve bu kişilerin cesaretlendirildiği bildirilmiştir (Becker ve Schmidt 2004). Ayrıca toplu intiharlar açısından da internetin yönlendirici olduğu bilinmektedir (Recupero ve Harms 2008). Sosyal medya üzerinden birbirine kolayca ulaşan kullanıcılar, belli bir amaç çevresinde hızla örgütlenerek intihar girişiminde bulunabilmektedir. Örneğin, 2008 yılında Japonya’da yaşanan hidrojen sülfür ile toplu intiharların yayılımı olayında internetin son derece önemli rol oynadığı saptanmıştır (Chang ve Page 2011).

İnternetin taşıdığı bu riskler, birçok ülkede intiharı önleme çalışmaları yapan kuruluşları harekete geçirmiş ve intihar konusunda araştırma yapan kullanıcılar hedeflenerek önleme programları geliştirilmiştir. Örneğin, Avustralya’da internet üzerinden intiharla ilgili herhangi bir özendirme etkinliğinin 2006 yılından beri suç kabul edildiği (Recupero ve Harms 2008), İsrail’de internet kullanıcılarını hedef alan kapsamlı bir intiharı önleme programının uygulandığı (Barak 2007), İngiltere’de ilişkili içeriğin sürekli gözlendiği (Recupero ve Harms 2008), Japonya (Hagihara ve ark. 2011) ve Kore’de (Mishara 2007) ise içeriği uygun bulunmayan sitelere erişimin engellendiği bilinmektedir. Bazı dini kuruluşların intiharı önlemeye yönelik olarak Dünya Sağlık Örgütü ile ortak görev yapan ve 50’den fazla ülkede etkin olarak internet destek hattı sunan örgütlenmeleri bulunmaktadır (Befrienders Worldwide 2010). Önleme programlarına ek olarak, intiharı düşünen kişileri profesyonel destek alması için cesaretlendiren

ve geçmişte kendisi de benzer duygu ve düşünceleri paylaşan kişilerin bir araya geldiği ve birbirlerine destek olduğu “zincir” yapısında web sitelerinin varlığı bilinmektedir (Prasad 2001). Bu sitelerin bir kısmı intihar amacıyla araştırma yapan kişilerin karşısına çıkarılarak intiharı engelleyebilecek bilgi ve uyarılar sunabilmektedir.

İntihar davranışının gelişiminde konuyu değerlendirme, yardım arama, karar verme ve eylem gibi dönemler vardır ve bu dönemlerin herhangi birinde internet kullanarak araştırma yapılabileceği öngörülebilir (Sonneck ve ark. 1993). İntihar davranışı olan kişilerin internette bu konuyu araştırıyor olduğuna ilişkin anekdotal bildiriler bulunmaktadır (Alao ve ark. 1999, Alao ve ark. 2006, Becker ve Schmidt 2004). Ayrıca iki sistematik çalışma toplumdaki intihar insidansı ile arama motorunda özgül intihar yöntemlerini arama sıklığı arasında doğrudan ilişki olduğunu bildirmiştir (Hagihara ve ark. 2011, Sueki 2011). İntiharı zihninde kurmakta olan kişilerin internette bu konuda araştırma yaptığında ne gibi bilgi ve uyarılarla karşılaştıkları ve bu uyarılardan ne şekilde etkilendikleri yeterince açık değildir.

Bu konuda yapılan araştırmaların çarpıcı sonuçları bulunmaktadır. 2008 yılında yapılan bir çalışmada “intihar”, “nasıl intihar edilir”, “intihar yöntemleri” ve “insan kendisini nasıl öldürebilir” aramaları sonucunda karşılaşılan sitelerin analizi yapılmış, yapılan aramaların sonuçları “intihara yönlendirici”, “intihar karşıtı” ve “yansız” (nötral) olmak üzere üç ana kategoriye ayrılmıştır. İngilizce terimler kullanılarak yapılan bu araştırmada 115 web sitesinin “yansız”, 109 sitenin “intihar karşıtı”, 41 sitenin ise “intihara özendirici” olduğu görülmüştür. “İntihara özendirici” bulunan siteler her ne kadar diğer iki kategoriye göre düşük sayıda olsa da yazarlar bu konuda önlem alınmasının gerekliliğine işaret etmiştir (Recupero ve Harms 2008). Aynı yıl içinde yapılan benzer bir araştırmada dört farklı arama motorunda “intihar”, “intihar yöntemleri”, “kesin intihar yöntemleri”, “en etkili intihar yöntemleri”, “intihar etme yolları”, “nasıl intihar edilir”, “insan kendisini nasıl öldürebilir”, “kolay intihar yöntemleri”, “en iyi intihar yöntemleri”, “acısız intihar” ve “hızlı intihar” anahtar sözcükleri taranmıştır. Karşılaşılan web siteleri “intihara özendirici”, “bilgi verici” ve “intihar karşıtı” olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma birbirinden bağımsız araştırmacılar tarafından yapılmış ve her aramadaki ilk 10 sonuç değerlendirilmiştir. Değerlendirmeye alınan sitelerin yaklaşık yarısının intihar davranışını desteklediği, cesaretlendirdiği ya da kolaylaştırdığı bildirilmiştir (Biddle ve ark. 2008). Japonya’da yapılan bir araştırmada, 20-30 yaş aralığındaki kişilerde tamamlanmış intihar hızı ile, internet üzerinde Japon dilinde özgül olarak intihar yöntemi ile ilişkili aramaların sayısının ilişkili olduğu bulunmuş ve bu yaş aralığında tamamlanmış intiharların önlenmesi adına intihar ile ilişkili internet sitelerinin içeriğinin denetlenmesi önerilmiştir (Hagihara ve ark. 2011).

Bu konuda birçok ülkede araştırmalar yapılmış, risk etkenleri ve koruyucu unsurlar saptanmış, hatta müdahale ve önleme programları planlanmış olmasına karşın, Türkiye'deki durum belirsizdir. Çalışmamızın amacı, internette intihar ve intihar yöntemleri konusunda Türkçe arama yapan bir internet kullanıcısının ne gibi bilgi ve uyarılarla karşılaştığı konusunda öncül veriler sağlamak ve başka araştırmacıların dikkatini bu konuya çekmektir.

YÖNTEM

Araştırmamızda, 2011 yılı Eylül ve Ekim aylarında farklı günlerde, beş farklı arama terimi, birbirinden bağımsız üç araştırmacı tarafından, Google arama motorunda taranmıştır. İlgili aramalar sonucunda ulaşılan ilk 20 web sitesinin içeriğindeki değişimi de dikkate almak adına, taramalar farklı günlerde yapılmıştır. Farklı günlerin belirlenmesinde herhangi bir randomizasyon kullanılmamıştır. Arama platformu olarak Google arama motorunun tercih edilme nedeni, araştırmanın yapıldığı tarihte Türkiye'deki internet kullanıcıları tarafından tercih edilme oranının %98,84 olarak bildirilmiş olmasıdır (Lead Generation and Internet Marketing in Turkey 2011).

Aranılacak sözcükler, daha önceki benzer çalışmalarda (Biddle ve ark. 2008, Recupero ve Harms 2008) kullanılan anahtar sözcükler dikkate alınarak belirlenmiştir. Ayrıca, yazarlar tarafından çevrelerindeki farklı mesleklerden 18 kişiye "intihar düşünceleri olsa, bu konuyla ilgili internette neyi nasıl arayacağı" sorularak pilot bir araştırma yapılmış, alınan yanıtlar sıklıklarına göre sıralanmış ve önceki araştırmalar da dikkate alınarak beş farklı arama terimi oluşturulmuştur: "intihar yöntemleri", "acısız intihar", "kesin intihar", "kendini öldürme" ve "nasıl ölebilirim". Araştırmacılar, bu aramalar sonucunda ulaşılan ilk iki sayfadaki web sitelerinin içeriklerini birbirlerinden bağımsız olarak incelemiştir. İlk 20 web sitesinin (yani ilk iki sayfanın) seçilme nedeni, kullanıcıların herhangi bir arama yaptıklarında nadiren ikinci sayfanın ötesine geçtiklerinin bilinmesidir (Eysenbach ve Köhler 2002). Bu şekilde her arama için ulaşılan ilk 20 web sitesi, yani beş arama için toplam 100 site değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirme sırasında kullanılan sınıflama tekniği şu şekildedir: Değerlendirmenin ilk aşamasında, sitenin intihara özgü olup olmadığı değerlendiriciler tarafından bağımsız olarak yorumlanmıştır. Bu aşamada, sitede sunulan bilgilerin yalnızca intihara ilişkin içeriğe sahip olması durumunda site intihara özgü olarak sınıflanmıştır. Sonraki adımda site, intihara yönlendirici ya da intihardan koruyucu olabilecek herhangi bir içeriğe sahip olup olmadığına göre sınıflandırılmış ve kodlanmıştır. Kodlama sonunda, üzerinde en az iki çalışmacının uzlaşısı sağlamadığı siteler ile ilgili olarak toplantı yapılarak ikinci kez değerlendirme yapılmış ve ortak bir sonuca ulaşılmıştır. Ulaşılan sitede; intihar yöntemlerini açıkça anlatma, intihar araçlarına yönlendirme ve bu araçların temin edilmesine yönelik bilgi sağlama,

intiharı bir "tercih", "seçim", "çözüm" ya da "çekici bir davranış" olarak sunma ya da kişiyi "intihar edemeyeceği yönünde kışkırtma gibi" durumların varlığında, ilgili site "İntihara yönlendirici olabilir". Biçiminde kodlanmıştır. İntiharın bir çözüm olmadığını vurgulayan, bireyi ruhsal destek alması konusunda yönlendiren, duygusal dışavurumu destekleyen, benzer yaşantılardan örnekler vererek olumlu destek sağlayan ya da intihar davranışını dini boyutu ile ele alarak caydırıcı olabilecek içerik sunan siteler ise "İntihardan koruyucu olabilir". şeklinde kodlanmıştır. Eğer sitede hem intihardan koruyucu, hem de intihara yönlendirici olabilecek içerik hemen hemen dengeli miktarda bulunuyor ise site "çelişkili" olarak kodlanmıştır. Aynı kodlama, intihara özgü olmayan siteler için de yapılmış ve bir sitenin intihara özgü olmadığı halde "intihara yönlendirici" ya da "intihardan koruyucu" olup olmadığı da değerlendirilmiştir. Bu sınıflandırma tekniği, daha önce bu konuda yapılan iki araştırmanın yöntemleri birleştirilerek hazırlanmıştır (Biddle ve ark. 2008, Recupero ve Harms 2008). Ayrıca araştırma sırasında dikkate değer görülen başka uyarın ve bilgiler saptandığında bildirilmek üzere not alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmamız sonucunda ulaşılan 100 internet sitesi, intihara yönlendirici veya intihardan koruyucu olup olmadığına göre sınıflandırılmıştır. İçeriği intihara özgü olsun veya olmasın, toplam 40 sitenin (%40) intihara yönlendirici, 13 sitenin (%13) ise intihardan koruyucu olabileceği belirlenmiştir. "Çelişkili" sınıfında değerlendirilen sitelerin sayısı 47'dir (%47). İçeriği intihara özgü olanların toplamı 58 (%58), olmayanların toplamı 42'dir (%42). İçeriği intihara özgü olan 58 siteden 36'sı (%62,1) intihara yönlendirici, 8'i (%13,8) intihardan koruyucu, 14'ü (%24,1) "çelişkili" olarak kodlanmıştır. İntihara özgü olmayan 42 site arasından intihara yönlendirici olabilecek içeriğe sahip 6 (%14,3), koruyucu olabilecek 5 (%11,9) ve çelişkili olduğu değerlendirilen site sayısının 31 (%73,8) olduğu gözlenmiştir. Bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Aramalar sırasında, daha doğru sonuç elde etmemiz için, daha önce yapılmış olan aramalar doğrultusunda Google arama motoru tarafından, arama yapan kişiye alternatifler sunmak ve arama sürecini kolaylaştırmak amacıyla "kendini öldürmenin 101 yolu" şeklinde başka bir arama yapmamız önerilmiştir. Arama yapmakta olan intihar eğilimli kullanıcıya ek bilgi ve uyarın sağlaması ve intihara yönlendirici olabilecek bir öneri olması nedeniyle ayrıca önemlidir.

Beş farklı arama teriminden üçü için, arama sonuçlarının en üstünde ya da ekranın yan tarafında dikkat çekici biçimde "Arkadaşım hata yapma!" başlığına sahip, reklam özelliğinde bir bağlantının olduğu dikkati çekmiş, ilgili bağlantının dini içeriğe sahip bir siteye yönlendiği görülmüştür.

TABLO 1. Arama Sonucunda Ulaşılan İnternet Sitelerinin İntihara Yönlendirme ya da İntihardan Koruyucu Olma Durumlarına İlişkin Bulgular.

Arama terimi*	İntihara yönlendirici olabilir		İntihardan koruyucu olabilir		İntihardan koruyucu ya da intihara yönlendirici değil	
	İçerik intihara özgü	İçerik intihara özgü değil	İçerik intihara özgü	İçerik intihara özgü değil	İçerik intihara özgü	İçerik intihara özgü değil
“İntihar yöntemleri”	13	1	-	1	4	1
“Acısız intihar”	14	-	2	1	2	1
“Kesin intihar”	4	2	3	-	2	9
“Kendini öldürme”	2	1	-	1	4	12
“Nasıl ölebilirim”	3	2	3	2	2	8
	36	6	8	5	14	31
Toplam	42		13		45	
Genel toplam			100			

*Aramalar sırasında tırnak işareti kullanılmamıştır.

Karşılaştığımız sitelerin bazılarında, kulağa siyanür dökmek gibi daha az bilinen yöntemlere ilişkin bilgilere rastlanmıştır. İntihar etmiş kişilerin haberlerini veren sitelerin büyük çoğunluğu “çelişkili” olarak sınıflanmış olmakla birlikte, tarım ilaçlarına kolay ulaşılabilmesi dikkat çekicidir. İnternet üzerinden bu gibi maddelerin siparişinin son derece kolay verilebildiği, satıcıların herhangi bir kısıtlama olmaksızın sipariş veren herkese ürünleri ulaştırmakta olduğu görülmüştür. Başka birçok sitede, intihar etmenin bir “cesaret işi” olduğu, gerçekten intihar edecek olan kişilerin kendine zarar verme düşüncesi ya da söylemlerinin olmayacağı ve doğrudan eyleme geçeceği gibi kışkırtıcı kabul edilebilecek ifadelerin varlığı dikkati çekmiştir.

Sitelerin sınıflandırılmasında, ilk değerlendirmede aynı sitenin en az iki araştırmacı tarafından aynı kategoriye atanma oranı %83 düzeyindedir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, intihar ve intihar yöntemlerini araştıran ortalama bir internet kullanıcısının ne gibi bilgi ve uyarılar ile karşılaşacağını saptamak amaçlanmıştır. Bulgularımız, internet aracılığıyla intihar konusunda araştırma yapan bir kullanıcının karşılaşacağı sitelerin yaklaşık yarısının intihara yönlendirici olabileceğini göstermiştir. İntihardan koruyucu olabileceği saptanan sitelerin oranı ise %13 düzeyinde kalmıştır.

Daha önce benzer yöntemle yapılan üç araştırmaya göre bulgularımızdaki en önemli farklılık, intiharı önleyici olabilecek web sitelerinin hem nitelik, hem de nicelik olarak çok daha az sayıda olmasıdır (Recupero ve Harms 2008, Biddle ve ark. 2008). Bu sitelerin hiçbirinin sistematik ve profesyonel olarak intiharı önleme amacıyla hazırlanmış olmaması da dikkat çekicidir. Koruyucu olabileceği kabul edilen bu sitelerde;

intihar düşüncesi olan bir kullanıcının mesajına destekleyici ya da kullanıcıyı tedaviye yönlendirme amaçlı yanıtlar verilmiş, intihardan vazgeçirme niyeti olan mesajlar gönderilmiş ya da intiharın dini yönden kabul görmeyen bir davranış olduğu vurgulanmıştır. Koruyucu olduğu kabul edilmiş olsa da, bu sitelerin hiçbirinde intihar düşüncesine sahip ve/veya eyleme geçmeye hazırlanan kullanıcıları doğrudan hedef alan profesyonel bir içerik sunulmamıştır. Bu durum, intiharı önleme programlarını uygularken internetin olanaklarını kullanma ve bu alanda Türkçe içerik sunmada yetersiz olduğunu göstermektedir.

Araştırmamızın önceki çalışmalardan bir diğer farklılığı, hem intihara yönlendirici hem de intihardan koruyucu olabilecek bilgi ve uyarıları birlikte bulunduran sitelerin “yansız” yerine “çelişkili” olarak kodlanmış olmasıdır. Zira kişi yazılanlardan o anki ruhsal durumuna göre etkilenebilir; intihar eğilimi yüksek bir kişi yönlendirici içeriğe, düşük olan bir kişi ise koruyucu içeriğe karşı daha duyarlı olabilir.

Çalışmamız “intihar” konusunda internette Türkçe arama yapan kullanıcıların karşılaşabileceği içeriği psikiyatrist gözüyle değerlendiren ilk araştırmadır. Araştırmacıların ikisi uzman psikiyatrist, biri psikiyatri son yıl uzmanlık öğrencisidir. Ulaşılan web siteleri her üç araştırmacı tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiş, sınıflandırılmış ve üzerinde uzlaşı sağlanamayan web siteleri hakkında toplantı yapılmış ve tek tek görüşülerek ortak bir karar verilmiştir. Yine de seçilen yöntemin tümüyle nesnel olmadığı dikkate alınmalıdır. İntihara yönlendirici ya da intihardan koruyucu olduğu kabul edilen site içeriklerinin gerçekten bu özellikleri taşıyıp taşımadığı başka araştırmalarla desteklenmemiştir. Ayrıca veriler yorumlanırken, bulguların araştırmanın yapıldığı zaman dilimine özgü olduğu dikkate alınmalıdır. Araştırma, kesitsel bir değerlendirmeye ilişkin veri sunmaktadır. Bu veriler ile gelecekteki ya da geçmişteki duruma ilişkin herhangi bir

öngörü yapılması güçtür. Yine de, bu alanda daha önce hiç araştırma olmadığı dikkate alındığında, bulgularımızın bu konuda yapılacak sonraki araştırmalar ve önleyici programların hazırlanması konusunda önemli bir başlangıç olabileceği düşünülmektedir.

İntihara yönlendirici ve intihar girişimini cesaretlendiren internet sitelerinin saptanması sonrasında nasıl önlem alınacağı konusu; hem toplumsal ruh sağlığını koruyan, hem de internetin özgür doğasına müdahale etmeyen dengeli bir yaklaşım gerektirmektedir (Biddle ve ark. 2008). Yasal önlemlerin yalnızca “ulaşımı kısıtlayan” dar bir bakış açısı ile değil; ulusal ve uluslararası değerleri dikkate alan bir tutumla planlanması uygun olacaktır (Becker ve Schmidt 2004).

Sonuç olarak, internette intihar ile ilişkili arama yapıldığında intihara yönlendirici olabilecek içerikle karşılaşılacağı görülmüştür. İntihar eğilimi olan hastaların da bu içeriğe kolayca ulaşabilme olanakları vardır. Ulaşılan bilgi ve uyarıların intihar girişimleri ve tamamlanmış intiharlar ile ilişkisi, riskler ve koruyucu etmenlerin kimlerde ne düzeyde etkili olduğu gibi soruların yanıtlarının belirlenebilmesi için bu alanda daha fazla çalışma yapılmasına gereksinim vardır. Ayrıca intihardan koruyucu olabileceği değerlendirilen internet sitelerinin sayısı son derece azdır ve sunulan içerik denetimsizdir. Bu nedenle intiharı önleme amacıyla doğru bilgi ve profesyonel destek sağlayan Türkçe web sitelerinin hazırlanması ve bu sitelerin kolay ulaşılabilir olması gereklidir. Çalışmamız, bu alanda yapılacak sonraki araştırmalar için öncül veriler sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Alao A, Soderberg M, Pohl E (2006) Cybersuicide: Review of the role of the internet on suicide. *Cyberpsychology & Behavior* 9:489-93.
- Alao A, Yolles JC, Armenta W (1999) Cybersuicide: The internet and suicide. *Am J Psychiat* 156:1836-7.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2011) Hane Halkı İnternet Kullanım İstatistikleri, 31 Ekim 2011'de <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8572> adresinden indirildi.
- Befrienders Worldwide (2010) 30 Ekim 2011 tarihinde <http://www.befrienders.org/support/helplines.asp> adresinden indirildi.
- Barak A (2007) Emotional support and suicide prevention through the Internet: A field project report. *Comput Hum Behav* 23: 971-84.
- Becker K, Schmidt MH (2004) Internet chat rooms and suicide. *J Am Acad Child Psy* 43:246-7.
- Biddle L, Donovan J, Hawton K ve ark. (2008) Suicide and the internet. *Brit Med J* 336:800-2.
- Boyce N (2010) Pilots of the future: Suicide prevention and the internet. *The Lancet* 376(9756):1889-90.
- Chang S, Page A (2011) Internet searches for a specific suicide method follow its high-profile media coverage. *Am J Psychiat* 168:855-6.
- Eysenbach G, Köhler C (2002) How do consumers search for and appraise health information on the world wide web? Qualitative study using focus groups, usability tests, and in-depth interviews. *Brit Med J* 324(7337):573-7.
- Hagihara A, Miyazaki S, Abe T (2011) Internet suicide searches and the incidence of suicide in young people in Japan. *Eur Arch Psy Clin N*, DOI 10.1007/s00406-011-0212-8.
- Lead Generation and Internet Marketing in Turkey, 15 Ekim 2011 tarihinde <http://mvfglobal.com/turkey> adresinden indirildi.
- Mishara B (2007) Ethical, legal, and practical issues in the control and regulation of suicide promotion and assistance over the internet. *Suicide Life-Threat* 37:58-65.
- Prasad V (2001) Using the internet as a source of self-help for people who self-harm. *Psychiatric Bulletin* 25:222-5.
- Recupero P, Harms S (2008) Googling suicide: Surfing for suicide information on the Internet. *J Clin Psychiat* 69:878-88.
- Sonneck G, Goll H, Herzog H ve ark. (1993) Krize Müdahale ve İntiharı Önleme (Çev. Y Sözer) Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2000.
- Sueki H (2011) Does the volume of Internet searches using suicide-related search terms influence the suicide death rate: Data from 2004 to 2009 in Japan. *Psychiat Clin Neuros* 65:392-4.
- Suler J (2004) The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior* 7: 321-6.
- Tang H, Ng JHK (2006) Googling for a diagnosis—use of Google as a diagnostic aid: Internet based study. *Brit Med J* 333(7579):1143-45.